

فصل پنجم : قلمرو دین

بمط قلمرو دین از جنبه‌های گوناگون قابل بررسی است :

۱. ملاک تعیین قلمرو دین چیست؟
۲. دیدگاه اندیشمندان و دین‌پژوهان مسیحی و غربی درباره قلمرو دین چیست؟
۳. اسلام به عنوان آخرین و کامل‌ترین دین آیا به اهداف دنیوی یا مادی بشر پرداخته یا به مسائل اخروی و بعد از مرگ پرداخته یا پاسخگوی هر دو است؟

در ارتباط با شناخت قلمرو دین دو روش وجود دارد :

✓ روش برون دینی

✓ روش درون دینی

روش برون دینی :

در روش برون دینی با نگاه از بیرون به داخل دین موضوع دین مطرح می‌شود در واقع آنچه خارج از قلمرو دین است و به انتظار و نیازهای بشر از دین مربوط می‌شود در اینجا بررسی می‌شود.

این رویکرد از جهاتی قابل مناقشه است :

- طبق این دیدگاه، فهم دین مشروط به تعیین نوع انتظار بشر از دین است.
- از آنجا که هر انسانی ممکن است نیازها و انتظارات خاصی را برای خود در نظر بگیرد، شناخت متون دینی و تعیین قلمرو دین، فردی و شخصی خواهد بود.
- طبق این نظریه، انسان‌شناختی مقدم بر دین‌شناختی است. به عبارتی، در رویکرد برون دینی، برای شناسایی قلمرو و اهداف دین، تقدم با فاعل شناسایی (انسان) است، نه تعلق شناسایی (دین)
- از کجا معلوم که انسان در تشخیص نیازهای خود به خطا نرود ؟ آیا همه انسان‌ها در شناسایی اصلی خود اتفاق نظر دارند؟

روش درون دینی :

در این روش اعتقاد بر آن است که برای تحدید هدف و قلمرو دین باید به متون دینی رجوع کرد و از آنها یاری جست. بنابراین از نظر این دیدگاه هیچ منبع یا مرجع دیگری غیر از خود دین، نمی‌تاند به شناخت قلمرو آن کمک کند.

نکته : روش درون دینی شناخت انسان و جهان و پیدا کردن هر گونه معرفتی را نفی نمی‌کند و در تعارض با مباحثی مانند انسان‌شناسی، جهان‌شناسی و معرفت‌شناسی قرار ندارد.

در تبیین قلمرو دین آموزه دو مطلب مطرح است :

۱. دین در صحنه‌های اجتماعی، مانند صحنه‌های فردی و اجتماعی حضور دارد.
 ۲. دین در عرصه‌های اجتماعی و سیاسی بشر حضور ندارد.
- سکولاریسم :** اندیشه‌ای که دین را در حوزه مسائل اجتماعی و سیاسی بشر دخیل نمی‌داند به عنوان سکولاریسم معرفی می‌شود. سکولاریسم از کلمه سکولار که به معنای جدایی و انفکاک است نشأت گرفته است.
- طرفداران این نظریه قائل به این هستند که دین در هر دو حوزه مسائل معنوی، فردی و مسائل اجتماعی و سیاسی کاربرد یکسانی ندارد.
- در دیدگاه لانیسم : دین مورد پذیرش قرار نمی‌گیرد.
- در دیدگاه سکولاریسم :** دین پذیرفته است.
۱. روان‌شناسان بر این باورند که انتظار بشر از دین، برقراری آرامش پایدار روحی و روانی است.
 ۲. بسیاری از جامعه‌شناسان نیز به کارکردهای رفتاری و روان‌شناختی دین توجه می‌کنند.

علل و ظهور سکولاریسم :

۱. مفتوای متون دینی مسیحیت (تفکیک دین و دولت)

در متون دینی مسیحیان شواهد فراوانی بر جدایی دین از حکومت وجود دارد. حضرت مسیح - قائل به برقراری حکومت و پذیرفتن هر نوع حاکمیتی نبودند. کلیسا از ابتدا تا به امروز هیچگونه تمایلی به حکومتداری نداشته است.

۲. فقدان قوانین اجتماعی و حکومتی در مسیحیت

در آیین مسیحیت، ما قوانینی که مبین نظام اجتماعی و حکومتی باشد نمی‌بینیم.

۳. فساد مالی و اخلاقی در دستگاه کلیسا

دیدن بسیاری از امور ناخوشایند و مفاسدی که کشیشها و اصحاب کلیسا انجام می‌دادند باعث شد تا کلیسا قدرت معنوی خود را از دست بدهد و دست کلیسا از حکومت و مسائل اجتماعی دور شود.

علل و ظهور سکولاریسم (ادامه)

۴. پرمیتم، مهنونیت و فشنونت کلیسا

کلیسا نه تنها خود را یگانه مرجع معتبر حکم دادن به صدق و اعتبار و آموزه‌ها و باورهای دینی می‌دانست، بلکه پا را فراتر از عرصه دینی نهاده در صحت و سقم اصول و قواعد علمی و طبیعی، خود را صاحب نظر می‌دانست. زندانی کردن افرادی چون گالیله و کسانیکه که دستاوردهای علمی داشتند مبین اختلافی است که اندیشه کلیسا با اندیشه علمی داشت. در زمانی که رنسانس علمی در اروپا صورت گرفت کلیسا را به عنوان مانعی برای پیشرفت‌های علمی و ظهور اندیشه‌های علمی می‌دانستند و این باعث شد که کلیسا منزوی شود و کارکرد آن تنها منحصرأ به حوزه‌های دینی و فردی شود.

۵. جنبش اصلاح دینی

به دلیل اقتدارگرایی بیش از اندازه کلیسا نوعی عصیان و انقلاب در مقابل مفاسد و جزمیتهای کلیسا بر پا شد و افرادی به عنوان اصلاح‌طلب و مخالف با اندیشه‌های کلیسا ظهور کردند و کلیسا و اندیشه‌های دینی را عقب راندند.

قلمرو دین اسلام

سؤال : آیا اسلام به عنوان آخرین و کامل ترین دین الهی و آسمانی به همه ساحت های

زندگی انسانی، اعم از دنیوی و اخروی، فردی و اجتماعی، مادی و معنوی توجه دارد؟

قلمرو دین اسلام با شیوه های مختلف قابل بررسی است :

۱- بررسی هدف بعثت پیامبران

۲- مطالعه قرآن و احادیث نبوی و علوی

۳- بررسی آیات و روایات مربوط به جامعیت قرآن

۴- احیای عدالت اجتماعی و تشکیل حکومت فراگیر و عدالت گستر به دست مهدی موعود

در آخر الزمان

هدف بعثت پیامبران و تفسیرهای گوناگون آن

❖ **تفسیر اهداف بعثت پیامبران :**

جامع گرایانه

آخرت گرایانه

دنیا گرایانه

۱- تفسیر دنیا گرایانه

هدف بعثت پیامبران تأمین عدالت اجتماعی، رفاه و ایجاد امنیت و رها کردن بشر از رنج دنیوی بوده است.

۲- تفسیر آخرت گرایانه دعوت پیامبر

افرادی که قائل به این نظریه هستند دین را از امور دنیوی جدا می دانند.

۳- تفسیر جامع گرایانه دعوت پیامبران

دیدگاه جامع نگر بر این است که تعالم پیامبران ناظر بر تعالیم دنیوی و اخروی است.

دین و نظام تربیتی اسلام دال بر سعادت بشر در هر دو عرصه دنیا و آخرت است.

This document was created with Win2PDF available at <http://www.win2pdf.com>.
The unregistered version of Win2PDF is for evaluation or non-commercial use only.
This page will not be added after purchasing Win2PDF.